

Brüssel, 27. mai 2024
(OR. en)

9447/24

COARM 92
CONOP 29
CFSP/PESC 653

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järeldused, mis käsitlevad ELi seisukohta seoses väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse vastase võitlusega, pidades silmas neljandat läbivaatamiskonverentsi ÜRO väike- ja kergrelvade alase tegevuskava rakendamise läbivaatamiseks

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused, mis käsitlevad ELi seisukohta seoses väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse vastase võitlusega, pidades silmas neljandat läbivaatamiskonverentsi ÜRO väike- ja kergrelvade alase tegevuskava rakendamise läbivaatamiseks (New York, 18.–28. juuni 2024), mille nõukogu kiitis heaks oma 4028. istungil 27. mail 2024.

**NÕUKOGU JÄRELDUSED, MIS KÄSITLEVAD ELi SEISUKOHTA SEOSSES VÄIKE- JA
KERGRELVADE EBASEADUSLIKU KAUBANDUSE VASTASE VÕITLUSEGA,
PIDADES SILMAS NELJANDAT LÄBIVAATAMISKONVERENTSI ÜRO VÄIKE- JA
KERGRELVADE ALASE TEGEVUSKAVA RAKENDAMISE LÄBIVAATAMISEKS
(NEW YORK, 18.–28. JUUNI 2024)**

1. Nõukogu võtab teadmiseks, et ebaseaduslikud väike- ja kergrelvad ning nende laskemoon põhjustavad jätkuvalt ebastabiilsust ja relvavägivalda, pidurdavad kestlikku arengut ning kriisiohjepüüdlusi, destabiliseerivad senisest enam terveid piirkondi, nendes asuvaid riike ja kogukondi, õhutavad relvavägivalda ja organiseeritud kuritegevust ning võimendavad terrorirünnakute tagajärgi. Nõukogu on võtnud kohustuse ennetada ja tõkestada väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslikku kaubandust ning propageerib seoses nende seadusliku kaubandusega vastutustundlikku käitumist.
2. Võttes arvesse Euroopa Liidu (EL) panust ÜRO tulevikupakti ja ÜRO peasekretäri uue rahu tegevuskava, märgib nõukogu, et on vaja tugevdada tavarelvastuse kontrolli vahendeid ja parandada tsiviilelanike kaitset nende relvade mõju eest, muu hulgas edendades rahvusvahelise humanitaarõiguse ja inimõigustealase õiguse suuremat järgimist ning edendades väike- ja kergrelvade leviku vastast võitlust: 1) kehtestades piirkondlikud ja riiklikud tegevuskavad, eesmärgid ja kohustused koos asjakohaste vahenditega edusammude jälgimiseks ja rahvusvahelise toetuse mobiliseerimiseks; 2) tuginedes ÜRO tegevusprogrammile ning olemasolevatele rahvusvahelistele vahenditele ja algatustele, mis käsitlevad päritolu kindlakstegemist, kõrvaletsuunamise tõkestamise suutlikkuse suurendamist ja varude tõhusa haldamise tagamist; 3) käsitledes uusi tehnoloogiaarendusi.
3. Nõukogu käsitleb väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitlevat ÜRO tegevuskava (edaspidi „tegevuskava“) kui universaalset raamistikku ebaseaduslike väike- ja kergrelvade põhjustatud ohu vastu võitlemiseks ning toetab selle täielikku ja tulemuslikku rakendamist riiklikul, piirkondlikul ja ülemaailmsel tasandil.

4. Nõukogu tervitab peatselt algavat neljandat läbivaatamiskonverentsi 18.–28. juunil 2024 New Yorgis, mis annab võimaluse vaadata läbi tegevuskava rakendamise seis. Nõukogu leiab, et neljanda läbivaatamiskonverentsi julgeks eesmärgiks tuleks seada tegevuskava asjakohasuse tagamine ning selle tõhususe suurendamine.
5. Nõukogu tuletab meelde, et ta võttis 17. oktoobril 2022 vastu otsuse (ÜVJP) 2022/1965, et toetada tegevuskava ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi täielikku ja tulemuslikku rakendamist, tõhustada rahvusvahelist, piirkondlikku ja riiklikku julgeolekut, aidata kaasa inimeste julgeoleku tagamisele, edendada väike- ja kergrelvade kontrolli kaudu kestlikku arengut ning toetada põhjalikule soolisele analüüsile tuginevaid soo aspekti arvestavaid väike- ja kergrelvade kontrolli poliitikameetmeid ja programme.
6. Euroopa Liit (EL) toetas neljanda läbivaatamiskonverentsi sisulisi ja kaasavaid ettevalmistusi kooskõlas nõukogu otsusega (ÜVJP) 2022/1965. Piirkondlikud kohtumised on olnud osalevatele riikidele ja vastavatele piirkondlikele organisatsioonidele foorumiks, kus sai teha kindlaks piirkonnaspetsiifilised väike- ja kergrelvadega seotud probleemid ning arutada neljanda läbivaatamiskonverentsi piirkondlikke prioriteete.
7. EL panustab konstruktiivselt neljanda läbivaatamiskonverentsi sisulisele ja konkreetsele konsensusel põhinevale tulemusele, püüeldes samas selle poole, et konverentsi lõppdokumendis oleksid kajastatud järgmised peamised eesmärgid:
 - i. teadvustada et tegevuskava rakendamist toetab koostoime teiste rahvusvaheliste õigusaktidega, millel on sarnased eesmärgid, näiteks relvakaubandusleping ja ÜRO tulirelvade protokoll, muu hulgas seoses aruandekohustuse, abistamise ja koostööga;

- ii. tervitada tavalaskemoona haldamist kogu olelusringi kestel käsitleva ülemaailmse raamistiku vastuvõtmist; tunnistada, et tegevuskava rakendamist täiendab laskemoonaga ebaseadusliku kauplemise ennetamise, tõkestamise ja likvideerimise ülemaailmne raamistik; hoida väike- ja kergrelvade laskemoona ebaseadusliku kaubanduse ennetamine, tõkestamine ja likvideerimine tegevuskava kohaldamisalas ning käsitleda kõiki vajalikke viiteid laskemoona vastutustundlikule haldamisele, et lisada laskemoon tegevuskava protsessi, ning julgustada tegevuskavas osalevaid riike vahetama ja jagama asjakohaseid kogemusi, saadud õppetunde ja parimaid tavasid kooskõlas ülemaailmse raamistikuga; tunnistada, et paljud riigid juba kohaldavad väike- ja kergrelvade laskemoona suhtes tegevuskava ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi sätteid;
- iii. tunnistada, et nii nagu on märgitud kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030, ei ole võimalik saavutada rahu ilma kestliku arenguta, arengut ilma rahuta ning mitte kumbagi ilma inimõiguste austamiseta ja soolise võrdsuslikkuseta. Sellega seoses on väga oluline piirata väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslikku kaubandust;
- iv. toetada sootundlikku lähenemisviisi väike- ja kergrelvade kontrolli suhtes, tunnistada relvavägivalla erinevat mõju naistele, meestele, tüdrukutele ja poistele ning edendada naiste rolli tegevuskava rakendamisel ning soolist analüüsi väike- ja kergrelvade kontrollimeetmetes nende tulemuslikkuse tagamise tingimusena;
- v. võtta meetmeid, et säilitada ja suurendada tegevuskava ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi tõhusust, võttes arvesse arenguid väike- ja kergrelvade tehnoloogias, väljatöötamises, tootmises ja kaubanduses. ELile valmistab erilist muret asjaolu, et väike- ja kergrelvade päritolu kindlakstegemise suutlikkust võib järk-järgult vähendada üha suurem trend polümeerist raamiga või moodulkonstruksiooniga väikerelvade suunas ning ülemaailmsete standardite puudumine selle kohta, kuidas ja kus need relvad märgistada. Selleks et tagada polümeerist raamiga ja moodulkonstruksiooniga väike- ja kergrelvade päritolu kindlakstegemise suutlikkus ja seda säilitada, on vaja leppida neljandal läbivaatamiskonverentsil kokku protsessis, mille eesmärk on saavutada konsensus selliste väike- ja kergrelvade märgistamise suhtes;
- vi. toetada sellise avatud tehnilise eksperdirühma loomist, mis käsitleb ÜRO tegevuskava ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi rakendamist väike- ja kergrelvade uute tehnoloogiate suhtes;

vii. toetada praegust riikidevahelist vabatahtlikku teabevahetust tuvastatud kõrvaesuunamisjuhtumite kohta, et paljastada ja tõkestada ebaseadusliku relvakaubanduse kanaleid ning parandada riskianalüüsi suutlikkust relvaekspordi kontrolli raames (relvakaubanduslepingu artikkel 11 ja relvade kõrvaesuunamise alase teabevahetuse foorum);

viii. rõhutada relvaekspordi kontrolli tavade rolli väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse ennetamisel ja selle vastases võitluses, hinnates sealhulgas enne ekspordilitsentsi andmist kõrvaesuunamise riski (sealhulgas soolisi aspekte);

ix. toetada väike- ja kergrelvade kontrollimeetmeid konfliktidest mõjutatud piirkondades ÜRO ja piirkondlike rahutagamisoperatsioonide rolli suurendamise kaudu, kaaludes juhtumipõhiselt võimalust lisada nende volituste määratlemise ajal nende ülesannete sekka ka relvaembargo järelvalve ja varude haldamine ning võimaluse korral tehes koostööd ÜRO eksperdirühmadega, kes tegelevad ÜRO relvaembargode järelvalvega;

x. rõhutada tegevuskava rolli terrorismivastases võitluses. Tegevuskava tulemuslik rakendamine aitab tõkestada väike- ja kergrelvade omandamist terroristide poolt, vähendades seega nende rünnakute võimalikku mõju;

xi. tunnistada väike- ja kergrelvade rolli perevägivallas ja soolises vägivallas, eelkõige perekonnaliikme või lähisuhtepartneri poolt toime pandud vägivallas, ning tagada, et avalikult kättesaadavad andmed tulirelvade väärkasutamise kohta on sooliselt eristatud ning sisaldavad andmeid perevägivalla ja soolise vägivalla kohta;

xii. toetada piirkondlike organisatsioonide tähtsat rolli ÜRO tegevuskava rakendamisel, samuti teadlaste, kodanikuühiskonna ja tööstuse osalemist ÜRO tegevuskavaga seotud tegevustes üldiselt.

8. EL toetab seda, et neljanda läbivaatamiskonverentsi lõppdokumendis viidatakse järgmistele dokumentidele:

- ÜRO tegevuskava käsitlevate istungitevaheliste kohtumiste (riikide seitsmes iga kahe aasta järel toimuv kohtumine 2021. aastal ja riikide kaheksas iga kahe aasta järel toimuv kohtumine 2022. aastal) lõppdokumendid;

- ÜRO peasekretäri 2022. aasta aruanne väike- ja kergrelvade kohta ÜRO Peaassambleele (A/CONF.192/BMS/2022/1) ning 2023. aasta (S/2023/823) ja 2021. aasta (S/2021/839) aruanne ÜRO Julgeolekunõukogule;
- ÜRO peasekretäri aruanne ÜRO Peaassambleele väike- ja kergrelvade tootmise, tehnoloogia ja väljatöötamise hiljutiste arengute ning nende mõju kohta päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi rakendamisele (A/CONF.192/BMS/2014/1);
- ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonid väike- ja kergrelvade kohta (2013. aasta resolutsioon 2117, 2015. aasta resolutsioon 2220 ja 2017. aasta resolutsioon 2370);
- ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon naiste, rahu ja julgeoleku kohta (2000. aasta resolutsioon 1325 ja sellele järgnevad resolutsioonid), eriviitega ÜRO Julgeolekunõukogu 2015. aasta resolutsioonile 2242, milles innustatakse suurendama naiste mõjuvõimu konkreetselt väike- ja kergrelvade ebaseadusliku üleandmise ennetamise, sellevastase võitluse ja selle kaotamise ning selliste relvade destabiliseeriva kuhjumise ja väärkasutamise vastaste jõupingutuste kaudu;
- ÜRO Julgeolekunõukogu 2005. aasta resolutsioon 1612 laste ja relvastatud konfliktide kohta;
- ÜRO Peaassamblee resolutsioon, mis käsitleb tavalaskemoona haldamist kogu olelusringi kestel (A/RES/78/47), millega võetakse vastu tavalaskemoona haldamist kogu olelusringi kestel käsitlev ülemaailmne raamistik (A/78/111), mis on spetsiaalne rahvusvaheline vahend tegelemaks tavalaskemoona julgeoleku- ja ohutusriskidega, sealhulgas laskemoona kõrvalesuunamise, sellega ebaseadusliku kauplemise ning ootamatute laskemoonaplahvatustega;
- OSCE dokumendid väike- ja kergrelvade kohta.

9. Seoses tegevuskava rakendamisega toetab EL järgmiste elementide lisamist neljanda läbivaatamiskonverentsi lõppdokumenti:

- i. edendada riiklikku rakendamist riiklike asutustevaheliste koordineerimisasutuste kaudu; riiklike tegevuskavade kaudu; institutsioonilise ja tehnilise tasandi riiklike kontaktpunktide kaudu; õigusaktide, sealhulgas karistusklauslite, määruste ja haldusmenetluste kaudu; ning järelevalve kaudu väike- ja kergrelvade olelusingi ning nende laskemoona asjakohaste aspektide üle, sealhulgas tootmine ja märgistamine, arvestuse pidamine, kauplemine, üleandmine, ohutu ja turvaline ladustamine ja kõrvaldamine;
- ii. toetada piirkondlikku ja allpiirkondlikku koostööd ja koordineerimist;
- iii. edendada väike- ja kergrelvadega seotud aspekte kahepoolses ja piirkondadevahelises julgeolekukoostöös, sealhulgas piiriüleses koostöös ning õiguskaitse- ja tolliasutuste vahelises teabevahetuses, et tõkestada väike- ja kergrelvade ebaseaduslikku kaubandust;
- iv. suurendada piirkondlike ja allpiirkondlike organisatsioonide rolli ja mõjuvõimu riikide abistamisel seoses tegevuskava rakendamisega;
- v. võimaldada ja edendada ebaseadusliku kaubanduse ja kõrvaesuunamise juhtumite kindlakstehtud mustreid käsitleva teabe vahetamist ja kasutamist kooskõlas riigisiseste õigusaktidega, samuti riigi, piirkonna ja rahvusvahelise tasandi veebipõhiste andmebaaside kaudu, toetades sellega seoses Interpoli ja ÜRO rolli;
- vi. edendada väike- ja kergrelvade ekspordikontrolli kontekstis lõppkasutaja lepingute kohaldamist;
- vii. innustada kasutama väike- ja kergrelvade kontrolli jaoks uusi tehnoloogiaid, et teha kindlaks väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona kõrvaesuunamismarsruudid ja -mustrid ning aidata kaasa nende kõrvaesuunamise juhtumite kriminaaluurimisele;
- viii. suurendada füüsilise julgeoleku ja varude haldamise alaseid jõupingutusi, sealhulgas uute tehnoloogiate kasutamise abil;
- ix. parandada teabevahetust relvade konfiskeerimise alal kooskõlas riiklike õigusaktidega, et käsitleda nõrku kohti ning suurendada uurimise ja vastutusele võtmise võimalusi, keskendudes eelkõige piirkondlikule koostööle;

- x. edendada ja toetada väikerelvade ja laskemoona käitlemise alaste standardite ja parimate tavade (väikerelvade kontrolli rakendamise moodulite kogum (MOSAIC) ja rahvusvahelised laskemoona alased tehnilised juhised (IATG)) rakendamist;
- xi. edendada läbipaistvust, innustades riike jagama tegevuskava alaseid institutsioonilise ja tehnilise tasandi riiklikke kontaktpunkte;
- xii. innustada riike esitama oma iga kahe aasta järel koostatavad aruanded tegevuskava ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi rakendamise kohta, et suurendada nende arvu ja kvaliteeti, lisama väike- ja kergrelvad oma aruannetesse ÜRO tavarelvastuse registri (UNROCA) jaoks, ning edendada selles valdkonnas koostööt teiste asjaomaste rahvusvaheliste vahenditega;
- xiii. käsitleda väike- ja kergrelvade ning nende komponentide ebaseaduslikku tootmist ja muutmist käsitööna, võttes arvesse hiljutisi arenguid ja suundumusi, sealhulgas, kuid mitte ainult, 3D-printimist, laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade uuesti laskekõlblikuks muutmist ning paukpadrunite laskmiseks mõeldud tulirelvade ümbertegemist;
- xiv. tegeleda tegevuskava ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi raames väike- ja kergrelvade käsitööna tootmisest tulenevate kasvavate probleemidega;
- xv. edendada laskekõlbmatuks muutmise häid tavasid, et muuta väike- ja kergrelvad jäädavalt kasutuskõlbmatuks ning teha nende uuesti laskekõlblikuks muutmine füüsiliselt võimatuks, muu hulgas edendades komisjoni rakendusmääruses (EL) 2015/2403 sätestatud standardeid;
- xvi. edendada hävitamist kui eelisvalikut väike- ja kergrelvade liigsete varude jaoks;
- xvii. käsitleda interneti ja internetitehingute üha suuremat tähtsust väike- ja kergrelvade ning nende osade ja komponentide ebaseaduslikus kaubanduses ja tootmises, sealhulgas tehnoloogia ja projektide mittemateriaalses üleandmises;
- xviii. käsitleda erinevusi riikide õigusaktides, mis hõlbustavad väike- ja kergrelvade ebaseaduslikku kaubandust ja tootmist, sealhulgas paukpadrunite laskmiseks mõeldud tulirelvade ebaseaduslikku ümbertegemist toimivateks tulirelvadeks;
- xix. edendada nende pädevuse piires ning kui see on asjakohane ÜRO ja piirkondlike rahuvalveoperatsioonide rolli suurendamist ebaseaduslike väike- ja kergrelvade valdkonnas;

xx. võtta väike- ja kergrelvade ning laskemoonaga seotud küsimusi arvesse konfliktijärgse ülesehituse programmides ning eelkõige demobiliseerimise, desarmeerimise ja taasintegreerimise programmis, julgeolekusektori reformi programmis ning naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevas programmis.

10. Seoses päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi rakendamisega toetab EL järgmiste elementide lisamist neljanda läbivaatamiskonverentsi lõppdokumenti:

- i. tagada päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi tõhusus, pidades silmas väike- ja kergrelvade tehnoloogia ja väljatöötamise arenguid. ELile valmistab erilist muret asjaolu, et väike- ja kergrelvade päritolu kindlakstegemise suutlikkust võib järk-järgult vähendada üha suurem trend polümeerist raamiga või moodulkonstruksiooniga väikerelvade suunas ning ülemaailmsete standardite puudumine selle kohta, kuidas ja kus need relvad märgistada. Selleks et tagada polümeerist raamiga ja moodulkonstruksiooniga väike- ja kergrelvade päritolu kindlakstegemise suutlikkus ja seda säilitada, on vaja leppida neljandal läbivaatamiskonverentsil kokku protsessis, mille eesmärk on saavutada konsensus selliste väike- ja kergrelvade märgistamise suhtes; Selle protsessi tulemusena tuleks koostada konsensusdokument, mis täiendab päritolu kindlakstegemist võimaldavat rahvusvahelist vahendit, näiteks lisana. Lisaks polümeerist raamiga ja moodulkonstruksiooniga väike- ja kergrelvade märgistamise alasele kokkuleppele peaks kõnealune dokument kajastama ka väike- ja kergrelvade tehnoloogia ja väljatöötamise arengute, sealhulgas 3D-printimise kasutamise ning märgistamise, registripidamise ja päritolu kindlakstegemise alaste arengute mõjusid. Selline dokument tagaks, et tehnoloogia ja väljatöötamise arengud ei vähenda päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi tõhusust;
- ii. edendada importi puudutavat märgistamist, nagu nõuab päritolu kindlakstegemist võimaldav rahvusvaheline vahend, kui see on tootmise ajal võimalik;
- iii. edendada uute tehnoloogiate kasutamist väike- ja kergrelvade tõhusamaks märgistamiseks, registripidamiseks ja nende päritolu kindlakstegemiseks. Valitsuste ekspertide teise kohtumise eesistuja kokkuvõte sisaldab selles küsimuses asjakohaseid leide ja ettepanekuid;
- iv. tugevdada mehhanisme, mille abil vahetada teavet riiklike märgistamissüsteemide kohta tootmise ajal ning konfiskeeritud märgistamata väike- ja kergrelvadega seotud standardmenetluste kohta;
- v. edendada päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi riiklikku rakendamist õigusaktide kaudu, mis puudutab märgistamist, registripidamist ja päritolu kindlakstegemist, iga kahe aasta järel koostatavaid aruandeid, riiklike kontaktpunktide loomist ja riiklike tegevuskavade väljatöötamist;

vi. suurendada ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning laskemoona päritolu kindlakstegemise alast suutlikkust konfliktist mõjutatud piirkondades, kuna see võib aidata teha kindlaks ebaseaduslikud relvavood konfliktipiirkondadesse ja neid ohjeldada. Seda võib muu hulgas teha toetades ÜRO ja piirkondlike rahutagamisoperatsioonide kaasatust ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ja nende laskemoona kogumisse, registreerimisse, päritolu kindlakstegemisse ja hävitamisse, asjakohasel juhul ja kooskõlas nende volitustega ja võimaluse korral tehes koostööd ÜRO eksperdirühmadega, kes tegelevad ÜRO relvaembargode järelevalvega; toetades kohalike julgeoleku- ja õiguskaitseasutuste suutlikkuse suurendamist päritolu kindlakstegemise ja uurimise alal, sealhulgas naiste, rahu ja julgeolekuga seotud perspektiivis, ning edendades Interpoli andmebaasi iArms ja muid asjakohaseid andmebaase; ning toetades selliseid algatusi nagu ettevõtte Conflict Armament Research algatus iTrace.

11. Seoses rahvusvahelise koostöö ja abiga toetab EL järgmiste elementide lisamist neljanda läbivaatamiskonverentsi lõppdokumenti:

- i. toetada ÜRO tegevuskava rakendamist väike- ja kergrelvade kontrolli alase koostöö ja abi kaudu;
- ii. hinnata ÜRO tegevuskava rakendamiseks tehtud koostöö ja antud abi mõju ning esitada selle hindamise tulemused riikide iga kahe aasta järel toimuval kohtumisel ÜRO tegevuskava istungitevahelises protsessis;
- iii. suurendada abistamispingutuste tõhusust ja kestlikkust, parandades koostöö koordineerimist asjaomaste piirkondlike organisatsioonide, abiandjate ja rakendusasutustega abi saavate riikide täieliku omavastutuse raames ja võimaluse korral juhindudes nende riiklikest tegevuskavadest;
- iv. toetada relvastuse reguleerimise alast koostööd toetavat ÜRO usaldusrahastut (UNSCAR);
- v. suurendada läbipaistvust väike- ja kergrelvade kontrolli alases koostöös ja abi andmises, toetades ülemaailmse teabehoidla loomist, kus registreeritakse väike- ja kergrelvade kontrolli alane abitegevus.